Bijlage Samenvatting MKBA

Het ministerie van BZK heeft een maatschappelijke kostenbatenanalyse (MKBA) laten uitvoeren naar de kosten en baten van de Woo. In het onderzoek uitgevoerd door Ecorys/PBLQ is onderscheid gemaakt tussen de kosten en baten van het implementeren van de Woo en het op orde brengen van de informatiehuishouding. Daarbij is rekening gehouden met kleinere, middelgrote en grote organisaties.

Kosten Woo

De totale kosten van implementatie en uitvoering van de Woo bij alle overheden worden over een periode van 15 jaar geraamd op € 716,7 miljoen, zijnde € 593 miljoen contante waarde[1]. De uitkomsten van de MKBA waren aanleiding om de omschrijving van openbaar te maken onderzoeken in het wetsvoorstel aan te passen. De onderzoekers hebben op verzoek van de indieners de kosten herberekend.[2] Daardoor dalen de totale kosten naar € 663,1 miljoen, zijnde € 552 miljoen contante waarde.

Centrale kosten

De kosten van de centrale uitvoering waaronder voor de publicatievoorziening en ondersteuning o.a. door de koepels, worden geraamd op € 20 miljoen, jaarlijks structureel tussen € 1,3 en € 2 miljoen.

Incidentele kosten gemeenten

Voor de gemeenten worden de incidentele implementatiekosten geraamd op ca. € 61,4 miljoen en voor de gemeenschappelijke regelingen op ca. € 28,9 miljoen (deze kosten kunnen worden verspreid over een aantal jaren door gefaseerde invoering).

Structurele jaarlijkse kosten gemeenten

De jaarlijks structurele kosten van de uitvoering van de Woo voor gemeenten worden in de MKBA geraamd op ca. € 21,2 miljoen en voor gemeenschappelijke regelingen op € 7 miljoen. Het gaat daarbij om de volgende posten:

Structurele kosten aangepaste Woo (in miljoenen)	Gemeenten	Gemeenschappelijke regelingen
Kosten beheer en onderhoud systemen	€ 9,2	€ 4,3
Kosten contactfunctionarissen	€ 5,3	€ 2,7
Variabele kosten openbaar maken documenten	€ 6,7	-
Totaal	€ 21,2	€ 7

Kosten contactfunctionarissen

Voor het bepalen van de kosten van een contactfunctionaris is de aanname gedaan dat de benodigde capaciteit voor een kleine organisatie 0,1 fte is, voor een middelgrote organisatie 0,2 fte en voor een grote organisatie 0,5 fte. In het overleg met BZK is door de koepels naar voren gebracht dat de inzet

[1] De huidige waarde van een bedrag waarover men pas na een bepaalde periode de beschikking heeft.
[2] Zie daarover ook: https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-binnenlandse-zaken-en-koninkrijksrelaties/documenten/brieven/2018/11/07/memo-aanpassing-aantallen-onderzoeken-in-mkba-woo.

van contactfunctionarissen in de MKBA te laag is ingeschat. Bij verdubbeling leidt dit tot een extra structurele uitgave bij gezamenlijke decentrale overheden van ca. € 6 miljoen per jaar. Hoe dit exact voor gemeenten uitpakt is niet doorgerekend. Tevens neemt het totaal bedrag van de kosten van de Woo toe.

Hardheid
Deze kosten zijn volgens de onderzoekers redelijk hard. Vooral de aantallen organisaties en documenten zijn gebaseerd op harde cijfers. De schattingen van de kosten van de verwerkingstijd, de kosten van de procesaanpassingen en systemen zijn zachter.

Baten van de Woo
Volgens de onderzoekers brengt de Woo zowel kwalitatieve als kwantitatieve baten met zich mee. De kwalitatieve baten betreffen vooral de betere beschikbaarheid en vindbaarheid van overheidsdocumenten, die bijdragen aan grotere transparantie en een betere controleerbaarheid van de overheid. De betere vindbaarheid levert tevens kwantificeerbare efficiencywinst op voor zowel bestuursorganen (80%) als burgers (20%). De totale kosten van de Woo ad € 593 miljoen kunnen over een periode van 15 jaar worden terugverdiend door een vermindering van de gemiddelde zoektijd per document van vier minuten. De onderzoekers achten deze potentiële efficiencyslag voor ambtenaren en burgers van vier minuten plausibel. De baten zijn daarmee niet incasseerbaar, maar wel merkbaar.

Kosten informatiehuishouding
In de MKBA zijn de kosten van het op orde brengen van de digitale informatiehuishouding geschat op een bedrag van ca. € 785 miljoen. Het betreft hier uitvoering van de verplichtingen die reeds volgen uit de Archiefwet 1995. De benodigde maatregelen zijn van een generieke natuur, waardoor deze strikt gesproken niet te relateren zijn aan de informatiecategorieën die volgens de aangepaste Woo openbaar gemaakt moet worden. Deze kosten zijn daarom niet meegenomen in de berekening van de totale kosten. Volgens de onderzoekers zou het combineren van deze trajecten een besparing kunnen opleveren van € 65 miljoen op de kosten van opleidingen en aanpassing van processen en systemen.

In deze studie worden geen kosten of baten verbonden aan de inspanningsverplichting in de Woo om aanvullend documenten openbaar te maken. Deze bepaling zorgt volgens de onderzoekers er naar verwachting wel voor dat overheden, op termijn, meer actief openbaar gaan maken. De Woo vormt zo een extra stok achter de deur om de informatiehuishouding te verbeteren.

Wat in de MKBA wel is meegenomen zijn de kosten van het meerjarenplan gericht op het stimuleren van overheden om de informatiehuishouding op orde te brengen. Het Rijk heeft reeds een meerjarenplan ontwikkeld. Met de koepels is afgesproken dat zij volgend jaar een voorstel hiertoe indienen. De specifieke kosten daarvan zijn in de MKBA nog niet meegenomen. Er is een bedrag van € 3 ton geraamd voor ondersteuning vanuit de koepels (zie boven).